

**ДО
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА НА
ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД
НА ДОКТОРАНТ
НАРГИЗ БАЙРАМОВНА
ГАХАРМАНОВА
ВСУ “ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“**

СТАНОВИЩЕ

от

**проф. д - р Андрияна Йовчева Андреева, Икономически университет-Варна, катедра
„Правни науки“**

**за дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор ”
в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление: 3.6. Право на Наргиз Байрамовна Гахарманова
на тема: „Приложение на принципа за разделение на властите в страните от
общността на независимите държави“.**

**Основание за изготвяне - Заповед №111 /20.02.2026г. на Ректора на ВСУ “Черноризец
Храбър“ и решение на първо заседание на научно жури за защита на дисертационен труд за
придобиване на образователна и научна степен „доктор“ на , докторска програма «Теория
на държавата и правото. Политически и правни учения» с тема на дисертационния труд
„Приложение на принципа за разделение на властите в страните от общността на
независимите държави“.**

Уважаеми членове на Научно жури,

След като се запознах с представените материали – дисертационен труд, автореферат,
представени публикации, наукометрия, автобиография и др. установих, че докторантът
отговаря на минималните национални изисквания по ЗРАСРБ за присъждане на
образователна и научна степен „Доктор“ и е насочен за защита.

I. Обща характеристика и структура на труда

Представеният ми за становище дисертационен труд се състои от въведение, три глави, заключение и използвана литература. Общият обем на труда е 181 стр, с балансирано структуриран предвид съдържанието на главите вид. Използваните 210 заглавия на български, чужд език и интернет източници са включително монографии, научни статии, нормативни актове и др., което безспорно насочва към една стабилна доктринална основа за извеждане на аргументирани и обосновани научни тези и предложения де леге ференда.

Глава първа- СЪЩНОСТ И ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ДЪРЖАВНАТА ВЛАСТ се състои от три параграфа и е посветена на теоретичните основи на държавната власт и принципа за разделение на властите.

В първия параграф се разглеждат различните научни подходи към понятието „държавна власт“, като тя се анализира като разновидност на социалната власт, осъществявана чрез системата от държавни органи. Изяснява се съотношението между политическата и държавната власт, като се подчертава, че държавната власт представлява основното ядро на политическата власт и се характеризира с върховенство, суверенност и институционална организация. **Във втория параграф** се анализират съдържанието, целите и основните характеристики на държавната власт, както и нейната роля като организиращ и регулиращ фактор в обществото. **Третият параграф** е посветен на необходимостта от разделение на държавната власт на законодателна, изпълнителна и съдебна, както и на значението на този принцип за ефективното функциониране на държавата и за предотвратяване на концентрацията на власт.

Глава втора ВЪЗНИКВАНЕ И ФОРМИРАНЕ НА ТЕОРИЯТА ЗА РАЗДЕЛЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНАТА ВЛАСТ В ИСТОРИЯТА НА ПОЛИТИКО-ПРАПРАВНАТА МИСЪЛ е посветена на формирането и развитието на теорията за разделение на държавните власти в историята на политическата и правната мисъл.

В първия параграф се разглежда историческото развитие на идеите за разделение на властите – от ранните философски възгледи до тяхното теоретично обосноваване в

трудовете на Дж. Лок, Ш. Монтескьо, И. Кант и други мислители. **Във втория параграф** разделението на властите се анализира като форма на организация на държавната власт и основен принцип на правовата държава. Разгледани са функциите и ролята на законодателната, изпълнителната и съдебната власт, както и значението на системата от взаимни проверки и баланси за предотвратяване на концентрацията на власт. **В третия параграф** се проследява развитието на законодателната уредба на принципа на разделение на властите в Република Казахстан – от Декларацията за държавен суверенитет от 1990 г. и Конституционния закон за държавната независимост от 1991 г. до Конституциите от 1993 г. и 1995 г., които утвърждават този принцип като основа на държавното устройство..

Глава трета ВЪПЛЪЩЕНИЕ НА ПРИНЦИПА ЗА РАЗДЕЛЕНИЕ НА ВЛАСТИТЕ В ДЪРЖАВНОТО СТРОИТЕЛСТВО НА СТРАНИТЕ ОТ ОНД Трета глава разглежда въплъщението на принципа на разделение на властите в държавното устройство на страните от ОНД, като анализира конституционното му закрепване, взаимодействието между властите и вертикалното разпределение на държавната власт.

В първия параграф се изследва конституционното закрепване на принципа на разделение на властите в страните от ОНД чрез сравнителен анализ на техните конституции. **Във втория параграф** се анализира взаимодействието между законодателната, изпълнителната и съдебната власт в страните от ОНД. Разгледани са структурата и формирането на парламентите, компетенциите на изпълнителната власт и особеностите на съдебните системи. **В третия параграф** се разглеждат въпросите на вертикалното разделение на властите и съчетаването на централизацията и децентрализацията на държавните правомощия. Представени са и примери за автономни образувания в унитарни държави от ОНД.

Заклучението обобщава извършеното изследване като коректно систематизира приносите, обобщенията и постигнатите резултати, както и извежда следващите се от анализа по – важни предложения „de lege ferenda“. **В него** се обобщават резултатите от проведеното изследване и се формулират основните изводи относно прилагането на принципа на разделение на властите в страните от ОНД, като се правят и предложения за усъвършенстване на неговото практическо функциониране. Подчертава се, че в

съвременната демократична държава властта произтича от народа и поради това по-точно е да се говори за разделение на функциите и компетенциите на държавните органи, а не за абсолютно разделение на властите. Отбелязва се взаимната свързаност на държавните функции и необходимостта от ясно определяне на компетентността на отделните власти, като балансът между тях се осигурява чрез системата от проверки и баланси

II. Актуалност на проблематиката и приноси моменти

Актуалността на дисертационния труд се обуславя от значимостта на проблема за реализацията и практическото прилагане на принципа за разделение на държавната власт в страните от Общността на независимите държави (ОНД). Този принцип е фундаментален за изграждането и функционирането на демократичната и правова държава, тъй като осигурява баланс между законодателната, изпълнителната и съдебната власт и създава условия за ефективно изпълнение на основните функции на държавата. Особена актуалност темата придобива в контекста на развитието на държавите от постсъветското пространство, където принципът за разделение на властите започва да се утвърждава едва след придобиването на независимост и конституционното му закрепване в националните правни системи.

Обект на изследване в дисертацията е историческото възникване и развитие на теорията за разделения на властите, неговото конституционно закрепване и практическата му реализация в упражняването на държавната власт в страните от ОНД.

Предмет на изследване са обществените отношения по осъществяване на функциите на съвременната държава чрез поетапно реформиране на системата на органите на държавна власт, преразпределението на съответните правомощия, въплъщението и реализацията при изграждането на държавно управление на основния принцип на демократичната и правова държава – принципът за разделение на властите.

III. Приноси моменти на дисертационният труд

Приносните моменти на труда могат да бъдат изведени на следните нива:

1. Поставя за първи път въпроса за прилагане на принципа на разделение на властите в уникалното обединение на страните от ОНД.

2. Проведен е широк и задълбочен научен анализ на фундаментални проблеми на теорията на държавата и правото по прилагането на принципа на разделение на властите.
3. Формулираните изводи дават пълна картина на същността, природата и съдържанието на държавната власт и нейната функционална структура чрез система от проверки и баланси.
4. Авторската интерпретация задълбочава разбирането на принципа на разделение на властите като основен принцип на демократичната и правова държава.
5. Идентифицирана е правната природа, ролята и мястото на принципа на разделение на властите в механизмите на държавата и практиката на реформите.
6. Заключениета и предложенията могат да бъдат използвани от парламента, правителството, Конституционния съд, съдебните органи и местните власти.
7. Научните резултати са систематизирани и могат да се използват в образователния процес и правното обучение на студенти и широката публика по въпросите на съвременната демократична и правова държава.

Съгласно представената наукометрия, по темата на дисертационния труд авторът има общо 6 публикации.

Към дисертационното изследване могат да бъдат отправени и следните **бележки и препоръки:**

1. **Разширяване на сравнителния анализ:**
Въпреки високото качество на теоретичния анализ, би било полезно в бъдещи разработки да се включат примери от други чуждестранни законодателства и правни системи, които успешно прилагат механизми за предотвратяване на дискриминация или диференциация в различни сфери на държавното управление. Това би позволило да се направят конкретни препоръки за усъвършенстване на прилагането на принципа на разделение на властите в страните от ОНД.
2. **Разглеждане на външни политики и стратегии:**
В бъдещи научни разработки е препоръчително да се анализира по-широк кръг от международни актове, стратегии и политики напр. на Европейския съюз и международни организации. Това би позволило да се сравнят подходите за

организиране на разделението на властите и взаимодействието на държавните институции, както и да се идентифицират добри практики, приложими за страните от ОНД.

3. Авторска позиция и критичен анализ:

Дисертацията демонстрира задълбочено теоретично проучване и систематизация на съществуващите възгледи, но би могла да включи по-изявена авторска позиция относно силните и слабите страни на прилагането на принципа на разделение на властите в различните страни от ОНД. По-конкретна оценка на успехите и предизвикателствата при функционирането на законодателната, изпълнителната и съдебната власт би показала не само теоретичната, но и практическата релевантност на изследването.

Въпреки посочените възможности за разширяване и критичен анализ, настоящата работа запазва високото си научно ниво, представя ясна авторска позиция и дава ценни изводи за теорията и практиката на държавната власт в страните от ОНД.

Заклучение

Въз основа на гореизложеното давам изцяло положителна оценка на разработения дисертационен труд на тема **„ПРИЛОЖЕНИЕ НА ПРИНЦИПА ЗА РАЗДЕЛЕНИЕ НА ВЛАСТИТЕ В СТРАНИТЕ ОТ ОБЩНОСТТА НА НЕЗАВИСИМИТЕ ДЪРЖАВИ“**.

Цялостната положителна оценка на изследването, постигнатите научни резултати и аргументираните приноси, както и съответствието с установените законови изисквания на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ, и вътрешната уредба за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ във ВСУ “Черноризец Храбър“ ми дават основание с **убеденост да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на НАРГИЗ БАЙРАМОВНА ГАХАРМАНОВА образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.6. Право.**

24.03.2026

Изготвил:

/проф. д-р Андрияна Андреева/